Orfeó Català

número 11

portantveu dels catalans de mèxic

SUMARI

Pàg.

Portada: Lleida. Plaça de Sant Joan. En darrer terme, la Catedral Gòtica.

Editorial 3

Les darreres nevades a Catalunya 4

La ploma i l'estel. La força interior, per *Marí Civera* 5

Dos poemes d'*Agustí Cabruja* 6

El mar de la Costa Brava, per *Josep Mª Miquel i Vergés* 7

Catalunya dins el cor, per *D. B.* 8

Evocacions breus de la Catalunya d'ahir. La Renaixença i Maragall, per *J. Ricart-Sala* 9

Els tòpics de l'humorisme, per *Pere Prat i Ubach* 11

Congrès de Cultura Catalana 13

El meu personatge inoblidable, per *Rosend Cabrer i Pallàs* 14

Recordant el Mestre Ricard Lamote de Grignon, per *Josep Montfort* 17

Ha mort Enric Daltabuit 18

La Borsa del Metge Català a Mèxic. La medicina pel món. Novetats rigorosament noves, per *Marc-Aureli Botey Etapé* 19

Veus germanes de l'Alguer 21

Les veus amigues 23

D'ací i d'allà 24

Joventut de l'Orfeó Català 25

Vida social i G. E. C. 26

ORFEÓ CATALÀ

Revista mensual

Autorizada como correspondencia de segunda clase por la Dirección General de Correos con fecha 30 de noviembre de 1962

AÑO I — NUMERO 11 — 1º DE FEBRERO DE 1963

Director: JUAN POTAU

Secretario de redacción: GUILLERMO GALLY

Administrador: AMOR PARERA

Dirección y administración:
Calle de Bolívar 31, 2º — México 1, D. F.

Imprenta:
Impresora «GALVE», S. A. — Callejón de San Antonio Abad 39. — México 8, D. F.

Los autores son responsables del contenido de los artículos que firman

Sus cartas serán oportunas si utiliza el servicio de entrega inmediata

EDITORIAL

A la darrera Assemblea General de la nostra entitat, per mitjà de la Memòria del Secretari, ens assabentàrem, amb pena, que en el darrer exercici les baixes havien superat les altes de l'Orfeó. Les defuncions, els catalans que retornen a Catalunya, alguns que s'han traslladat a altres països i els que són baixa per manca de pagament, feren un total molt important.

La junta de l'Orfeó haurà d'emprendre una acció vigorosa per tal de nodrir els rengles de l'entitat, puix que si continués amb una balança de socis deficitària, correríem el risc de l'extinció. El primer acte pro-socis, és fer una crida general als catalans que no figuren a les llistes de l'entitat. Els nostres amics ens han d'ajudar a localitzar catalans no socis, en l'esmentada acció de propaganda. Convé que els catalans sàpiguen que l'Orfeó Català és una entitat que actua al marge dels grups polítics i que porta a terme una intensa tasca patriòtica, cultural, artística, esportiva, social i d'ajut. En el grup infantil, es procura que els petits mantinguin l'idioma i se'ls fa sensibles al ritme i a l'harmonia. En el grup mitjà se'ls inicia en el coneixement de les danses de casa nostra. A l'Esbart Català de Dansaires, als joves ja se'ls acostuma a la disciplina i a l'estètica, prenent part en magnífiques manifestacions de dansa en els millors Coliseus de la República, començant per Belles Arts, fent conèixer la riquesa del folklore català a Mèxic. La Massa Coral desperta l'amor a la música, fa conèixer les nostres melodies i organitza manifestacions artístiques d'importància. La Germandat dóna ajut als necessitats, cerca feina als que ho sol.liciten i forneix consol als que passen trasbalsos. L'Institut Català de Cultura procura coneixements a través de conferències, publicacions, premis, etc. L'Agrupació Catalana d'Art Dramàtic ens obsequia amb belles representacions teatrals. La secció esportiva cultiva els esports —pricipalment el futbol— i atreu al jovent a la fortalesa física. La Joventut de l'Orfeó, secció molt dinàmica de la Casa, organitza balls, excursions, classes de català, sessions de cinema, ballades de sardanes, campionats d'escacs i de ping pong, festes socials, i procura captar els joves per tal de fressar-los camins de bon comportament, de sanes vocacions, d'esperit català i de vida dinàmica, apartant-los d'ambients perillosos per a la salut moral. El Grup Excursionista Catalunya, de la Joventut, fa constants sortides i acampades sota la vigilància de vells i experimentats guies.

L'Orfeó organitza constantment actes de tota mena i ofereix una biblioteca amb més de 7500 volums.

Altrament, hi ha a l'Orfeó tots els seveis de casino: Dominó, billars, restaurant, bar, sala de converses, etc.

Tota aquesta organització es pot fer per obra i gràcia d'uns quants catalans que paguen cada mes una petita quota. Malauradament, hi ha massa catalans a Mèxic que no figuren a les nostres llistes tot i que es troben en aquest país, precisament per haver estat d'idees catalanes. Proposem-nos tots plegats d'enfortir la casa pairal amb nous socis. Faria enrogir, que el nostre Orfeó esdevingués un casinet de barriada, precisament a la ciutat del món on hi ha el major contingent d'emigrats catalans.

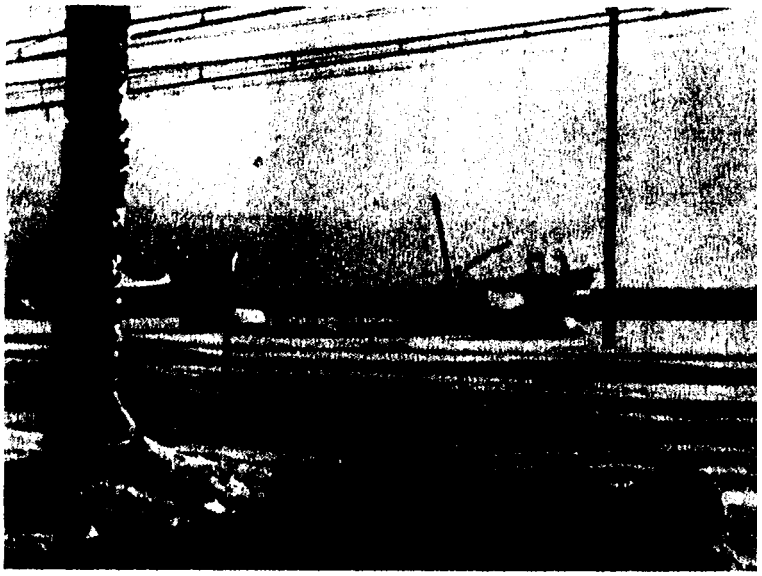

Les darreres nevades a Catalunya

—

Paisatges de la costa de Badalona

LA PLOMA I L'ESPIRI

La força interior

Per Marí Civera

El tema d'aquest article potser sembli *poc* social. No obstant, és possible que resulti el més humà, ja que tracta de la relació de l'home amb el seu ambient, amb el desig de millora, amb l'expansió de l'ànima envers les coses, amb el desig d'aprehendre les coses del més íntim de la nostra consciència.

Aquesta vegada ens hem abocat al més profund del nostre ésser, sobre allò, encara misteriós, on s'elabora l'energia i on es tradueix en signes i impulsos la manifestació dels pensaments. De tant en tant, convé fer aquests instrospecció i passejar-se, amb calma i serenament, per l'àmbit dels instints. La força interior és de gran valor impulsiu; però sense una canalització adequada, desemboca furiosament a la claveguera del viure insubstancial. L'important és saber allò que es vol, puix que, del contrari, anem donant tombs i amb rumb equivocat. D'ací aquests canvis de la ment, aquests salts de doctrina a doctrina i de teoria a teoria, que ens estrellen a cada pas.

I, per a veure's interiorment, no hi ha res millor que el recolliment. Hem entrat a una església. A una església de poble: quieta, tranquil.la, sense gairebé ornaments. El Crist és esprimatxat, descolorit; la sang que regalima de les seves nafres sols és una taca indefinida. Els fidels no tenen altra comunicació amb Déu que la que els facilita una vidriera policromada que es veu al fons, damunt l'altar major. Per aquesta transparència, s'eleva la pregària vers l'infinit, vers quelcom que ignora l'home rude que la murmura amb una entonació monòtona i paraules que no s'ajusten al cànon eclesiàstic. Però demana, desitja alguna cosa. Entre els precs desiguals dels feligresos s'ha format una simfonia que s'ha fet potència, que s'ha convertit en acte.

Hem reflexionat, en lloc de demanar. La curiositat artística que ens ha fet entrar al temple s'ha transformat en interès per als homes que cerquen consol i algunes concessions del més enllà. En els últims bancs, mig buits, hi ha un home, un camperol amb la mirada fixa a la vidriera assollada. Diríeu que està absent, com hipnotizat. M'atreveixo a preguntar-li:

—Què espereu, vós?

—Jo, el miro. I Ell, am mira— em respon.

L'home no pregava perquè es recordessin d'ell, sinó per recordar-se ell d'Ell, del Senyor; és a dir, del que desitjava, del que esperava, del que sentia en el seu interior, del que no arribava i que li guspirejava a les seves entranyes, tement que no es realitzés.

Cap home no ha pregat o resat sense aprendre alguna cosa, venia a dir Emerson. I Alexis Carrel, el biòleg, ha dit que la influència del prec o de la pregària damunt l'esperit i el cos humans es pot demostrar amb la mateixa facilitat que la secreció de les glàndules. Els seus efectes es noten per l'esforç de l'energia moral i de la física, per la lucidesa de l'intel.lecte i per la comprensió de les realitats fonamentals. Si hom s'examina interiorment i després mira vers l'altura, vers allò serè, vers la llum, en oració o en anhel —amb emoció laica o religiosa—, la vida s'enriqueix i la vista i el cos reposen. Les coses es veuen d'una altra manera i l'home es veu tal com és. Es compadeix d'ell mateix; descarta els seus errors, el seu egoisme, el seu orgull, i desenrotlla el sentit de les seves obligacions morals. Recobra energia i es torna més comprensiu i més humà.

A l'home doctrinari, el que demana i desitja a qualsevol preu una transformació social, li falta, generalment, la maduresa del seu esperit; demana o exigeix que es resolgui la seva petició, sense importar-li altra cosa que el seu propi desig. Però aquest desig va acompanyat de tot el cúmul d'odis, de ressentiments i egoismes que comporta la lluita per la vida. No adverteix que, perquè no sia tan desagradable la vida, el que interessa, primer, és imprimir-li les bones qualitats i les excelses virtuts que la fan bella. Per a obtenir-ho, el que menys compta són els determinismes històrics transformadors, puix que, malgrat aquests i el progrés tècnic, els sentiments de l'home, l'estat del seu esperit, poden seguir pertanyent al més recòndit del període neolític. El baf de la sang aliena, l'estultícia i el domini sobre el dèbil són elements que anul.len qualsevol felicitat material.

En el vast camp d'allò social, el que priva és la relació, el contacte entre els homes, i, per tal que la llibertat tan demanada floreixi, és indispensable la tolerància, i aquesta és el resultat de grans desprendiments. Si el que demanem ardent-

ment és una societat justa —socialista, comunista o anarquista—, amb economia regulada i sense aprofitaments desnivelladors, hem d'ésser justos. Si l'home social és dolent, també ho serà la societat que instauri. Pensa en Déu amb tanta freqüència com respires, deia Epíctet. Canviem, si es vol, la paraula Déu per una altra que més convingui a l'individu i tindrà la clau de la seva conducta. Perquè no s'hi val a desitjar i obtenir una cosa justa al matí i a la tarda actuar com un bàrbar a ple instint. L'estructura de la societat la portem dins nosaltres mateixos, i si no hi ha harmonia interior difícilment n'hi podrà haver en la relació social.

Com la simplicitat del camperol que mirava a Déu i esperava que Aquest el mirés a ell, així hem adreçat nosaltres la nostra mirada al finestral que es destacava a la penombra de l'església rural: mirant l'harmonia exterior, perquè, a l'ensems, aquesta mateixa harmonia entrés, amb el seu raig de llum brillant, a l'arcà dels desitjos i dels malastrucs egoismes. Un món millor bé val la pena d'anar pulint les imperfeccions del nostre ésser, i això s'aconsegueix per la concentració de la voluntat, pel prec i per la petició; però no demanem béns materials, puix que aquests ni el mateix Déu no pot concedir-nos-els. Demanem el que està en nosaltres mateixos.

Dos poemes

Cançó de Corriol

Sóc tot candor, igual que un jovencell
davant la rosa solitària;
no esquivaria
del seu niu l'ocell,
ni apagaria
d'un sant la seva llàntia.

M'agrada, quan passo per un camí,
veure fruita que penja d'una tanca;
no trencaria
un brot del jardí,
ni esfullaria
una gardènia blanca.

El meu cor ama més un fontinyol,
que la bellesa d'un salt d'aigua;
no destorbaria
el pas d'un cargol,
ni esquinçaria
d'un cep el seu paraigua.

A mi deixeu-me, del mas, el seu fum;
d'un ram, únicament la seva flaire;
no colliria
cuques de llum,
ni assetjaria
el grill, *fantasiaire*.

Murmuri

Cada dia jo voldria èsser —Mare—,
un xic més bo,
un xic més pur,
en les meves accions,
en les meves obres;
que en cada pensament, en cada gest
hi hagués escalf,
un bri d'amor
per a cada persona,
per a cada cosa.
Retrobo el meu camí en la humilitat;
vull, com la flor,
fer bé a tothom:
viure sempre embellint,
morir perfumant.

AGUSTÍ CABRUJA

El mar de la COSTA BRAVA

Per Josep Ma. Miquel i Vergés

El mar de la Costa Brava té un blau de profunditat. La gent que s'enamora de les costes del Pacífic, com l'impressionaria el Mediterrani d'aquest tros de Catalunya!

Per arribar a les cales —si no ho fas per mar— cal seguir els caminets i giragonses, rellisc osos pels brins dels pins. De lluny, les veles llatines semblen donar-te la benvinguda i els llaguts, aquells llaguts de colors de festa major, varats damunt els pals enseuats, et diran l'aventura de la mar de cada dia.

Ja a la cala, caminaràs com cansat damunt la sorra granelluda, neta per l'onada. I, si t'apropes a un llagut, tot et parlarà: la sàssola com abandonada entre les costelles amb el seu extrem gastat de tan fregar el ventre del llagut, ferit per l'aigua; el car i la pena; la canya del timó; la corda dels estrops i el carquinyol de popa com una rudimentària cabina d'un pilot sense carrera i amb experiència.

L'expressió del mar de la Costa Brava és tan profunda i deixa tant de solc, que hi ha qui s'oblida de tot per aprendre de nou. Jo en vaig conèixer un d'aquests homes que el mar se'ls emporta. Era el doctor Zeriquiei. Venia a Arenys i tenia dos llaguts quan jo encara era infant. La seva il.lusió era deixar les cabòries de la carrera i fer-se amb els pescadors, un d'ells, en Manelet, vell de cabell blanc, prim i tibat, el patró d'un dels llaguts. Quan s'embarcava el doctor Zeriquiei era un pescador més; la seva indumentària era el gec, les calces de trinxa i la gorra de mitja visera.

Parlava castellà, però com que havia après la terminologia marina dalt dels llaguts, deia, com tothom, sàssolla, estrop, recalc i altres modismes catalans; així mateix sabia els noms dels peixos en la nostra llengua. I feia gràcia sentir-li dir: «*Hoy vamos a los serrans.*»

I és que s'havia enamorat del nostre Mediterrani ja gran, i se l'havia endut el blau i l'aventura.

Un dia que el meu pare li preguntà per què deia tots els noms de mar i dels peixos en català, digué que no els sabia d'altra manera. Per a ell era una altra vida i una altra llengua.

Va ésser el que el nostre Mediterrani va donar al doctor Zeriquiei. Encara em sembla veure'l a la popa del llagut cridant al noi d'en Manelet: «*Tu, jovencito, tensa el cap.*»

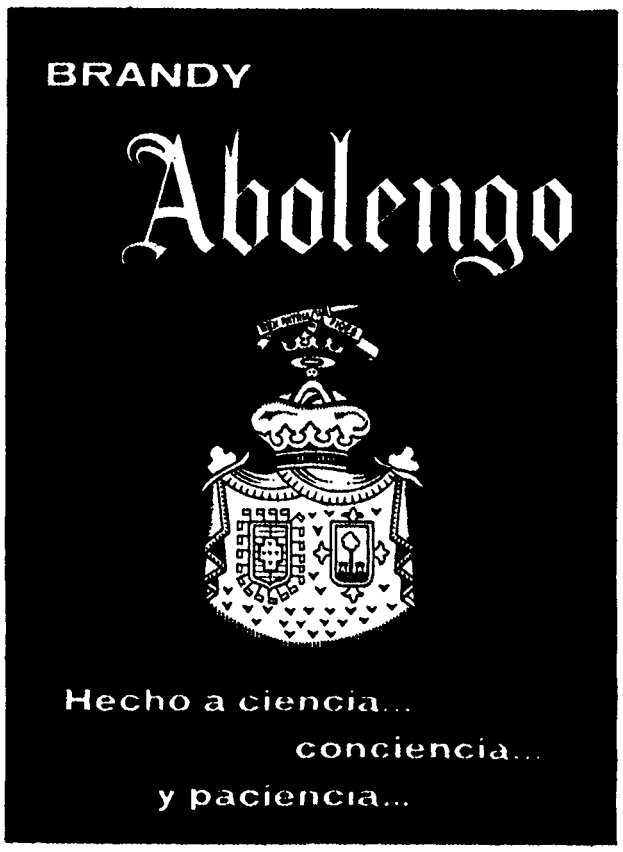

Catalunya dins el cor

Entre els llibres —no molt nombrosos, per cert— que avui podem veure cada dia en la pau de la llar familiar retrobada sota el cel de la nostra terra, n'hi ha un que ens és particularment estimable. És un llibre que amb prou feina si es pot qualificar de llibre. Són tot just una trentena de pàgines relligades discretament amb feble cartolina. Sobre la coberta i damunt per damunt d'un gravat minúscul i ja mig esboirassat —una dona jove donant menjar als ocells— s'hi llegeix el nom de l'autor i el títol del petit llibre. *Pere Coromines.—Elogi del paisatge català.*

Aquesta obreta que un dia, a Barcelona, durant la guerra, ens va posar a les mans, en delicat obsequi, un bon amic nostre —l'il.lustre pintor Anglada-Camarasa—, ens acompanyà a través de totes les vicissituds del nostre exili. Així que ens és cara, tant per les circumstàncies que la seva possessió ens evoca com pel nom del seu autor —l'inoblidable Don Pere, mort lluny de la terra i del paisatge que va cantar—, i d'una manera especial pel seu contingut invaluable i suggeridor, amarat de les més pures essències de la Pàtria.

L'*Elogi del paisatge català* ens ha confortat sempre que una hora trista —hi han estat moltes— vingué a enterbolir la nostra confiança en el destí de Catalunya; car Don Pere va escriure el seu *Elogi* en estat de gràcia patriòtica, amorosament i sensual, amb el cor i amb la sang, tal com potser mai no va escriure cap altra de les seves obres. Aquesta gràcia i aquest amor, en llegir l'*Elogi* se'ns encomanen, i en acabar la seva lectura ens sentim catalanament rejovenits com per l'obra d'un beuratge espiritual de fe i abrandament patriòtics. La tesi, si es pot dir així, d'aquell *Elogi* s'encamina —i ho aconsegueix— a provar que el poble de Catalunya és un producte secular del paisatge que l'envolta. I acaba per afirmar profèticament que «si fos tan gran la nostre desventura que la gent catalana fos del tot dominada, esclavitzada i totalment destruïda, i no restés ni una dona catalana per a parir, amb la sang dels vencedors, amb aquestes o amb altres aparences, el nostre paisatge tornaria a produir, amb els segles, una altra raça tan essencialment catalana com la nostra.»

Així va escriure l'autor de *La vida austera*, a Toledo, un dia del mes d'octubre de l'any 1931, lloc i data que no deixen de tenir també la seva significació.

Nosaltres som dels que creiem que la confiança en la perennitat de Catalunya, per sobre de tota contingència, és com el signe de la vera condició dels patriotes. És, diríem, com la prova del foc dels nostres amors, projectar-los en perspectives d'eternitat.

És possible que el fals realisme d'una concepció migradament política menyspreï el que pugui haver-hi de sentit místic en les nostres paraules. Però, tots aquells que sentin la seva condició de catalans, no en funció de determinades ideologies —per nobles i desinteressades que siguin—, sinó per raó de la seva consubstancialitat indefugible amb l'esperit —llengua, nissaga, cultura— de la terra que ens va engendrar, comprendran la nostra posició. Quan es porta Catalunya al cor no es té la necessitat de portar-la cada moment a la boca. Aquell gran revolucionari i patriota francès (més revolucionari que patriota) que va dir que no «és possible d'emportar-se la pàtria a la sola de les sabates», no va pensar que hi ha un lloc millor que els peus per a guardar els grans sentiments. A les seves paraules nosaltres oposaríem les d'un altre patriota —català aquest: Antoni Rovira i Virgili—, pronunciades un dia a París tot parlant de la nostra tragèdia: «No enyoro Catalunya ni l'enyoraré mai —ens va dir aquell bon amic, avui tan plorat—, perquè en deixar la nostra terra, Catalunya va venir amb mi, dins el meu cor.»

Catalunya, gener del 1963.

D. B.

Madame Lys

(Martha Elena Canals)

li ofereix un gran assortit de faixes i sostens importats de les marques més famoses. Cotilles a mida, etc.

Av. 16 de Setembre, 59

Tel. 12-80-25 Mèxic. D. F

CATALÀ:

Si no ets soci de l'ORFEÓ, fes-te'n!
Si ja n'ets, fes que un altre català se'n faci!
Les obligacions que es contreuen són ben poques i serà una manera de retre homenatge íntim a CATALUNYA!

Evocacions breus de la Catalunya d'ahir

La Renaixença i Maragall

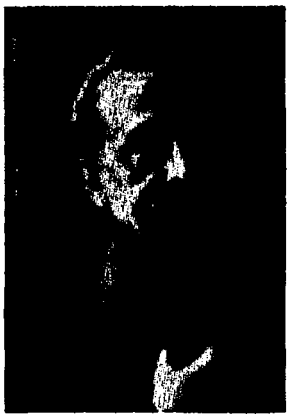

Per J. Ricart-Sala

Les repercusions de la Renaixença —insistim, una vegada més, en aquest tema, que és tanmateix inexhaurible— commouen tot el cos social de Catalunya. Tothom sent la pruïja de nous ideals, amb segell propi.

La Renaixença fou promotora d'espiritualitat.

Uns quants músics, que senten els ideals patriòtics (com Lluís Millet, Amadeu Vives, Francesc Pujol i d'altres), funden l'Orfeó Català, institució gloriosa que ha passejat la seva senyera, amb l'escut de les quatre barres, arreu del món, o de les principals capitals del món.

L'Orfeó Català ha estat una escola d'art i de patriotisme.

El gran compositor i pianista Isaac Albéniz, fill de pare castellà (carrabiner) i de mare catalana, nascut al poble pirinenc de Camprodon, i que ja als quatre anys d'edat donà el seu primer concert al Teatre *Romea*, de Barcelona, sent amb passió l'esperit renaixent català, i no solament forma part dels cenacles artístics i intel.lectuals, sinó que quan Catalunya celebra algun acte important, deixa els seus compromisos per tal de fer-hi acte de presència.

Albéniz, de fet, va seguir la doctrina nacionalista de Pedrell.

L'Adrià Gual, amb l'ajut d'Eusebi Güell i d'algun altre mecenas, creà el Teatre Íntim, on per primera vegada es representaven a la península les obres d'Ibsen, d'Hauptmann i de tots els autors més avençats i prestigiosos de l'època.

Ell aportà al teatre català els nous aires d'Europa.

(Avelí Artís inaugurà, a Mèxic, la seva Col.lecció Catalònia amb una interessant biografia d'aquest genial renovador del teatre català).

Un grup d'artistes, acabdillats per Isidre Nonell, Picasso, Ramon Casas, Juli Vallmitjana, Pere Romeu i d'altres, funden *Els Quatre Gats*, i publiquen la important revista *Pèl & Ploma*.

Però, a nosaltres, el que més ens interessa avui és parlar un xic de Joan Maragall, sempre tan gran i tan actual.

Els nostres escriptors de l'interior, vells i joves, li dedicaren un fervorós homenatge, amb articles i conferències, a l'entorn del centenari de la seva naixença; nosaltres, els de l'exili, no vam pas quedar tampoc enrera en aquest aspecte: férem tot el que estigué al nostre abast.

*

Joan Maragall és el poeta que, després que Jacint Verdaguer clou el *período patriarcal* de la poesia catalana, obre l'era moderna i projecta els camins del futur.

Un fidel devot de Goethe, però profundament enamorat de la cultura clàssica mediterrània. Miguel de Unamuno el considerava com a un dels més grans poetes de l'època contemporània. Les cartes que s'escrivien són veritables documents d'història literària.

El nostre Don Joan Maragall, a l'acabar la carrera de Lleis, passà de redactor i de comentarista polític al *Diario de Barcelona* (més conegut pel *Brusi*), el primer diari publicat a la Península Ibèrica, diari ultraconservador que dirigia el periodista Manyé i Flaquer.

Des d'aquest lloc, Maragall atalaia la situació d'Espanya, plena de mals averanys.

Amb sensibilitat d'artista parla de les coses d'Espanya amb tristesa i dolor. Desitja que Espanya s'incorpori a Europa, però com Ganivet, com Unamuno i d'altres pensadors hispànics, dubta que pugui redreçar-se: el caciquisme ha podrit fins les arrels més profundes.

L'accent del dolor de Maragall té un to diferent dels altres, perquè Maragall té fe en Catalunya i espera que, amb Espanya o sense ella, Catalunya ha de salvar-se.

És que Maragall, per damunt de tot, estima la llibertat, i el símbol de la llibertat, per a ell, és Catalunya.

Catalunya i la mar són els seus ideals, perquè representen la llibertat i la dignitat humanes.

Per això un dia va escriure:

«Anant al mar els homes s'agermanen,
venint del mar mai més seran esclaus.»

Canta Ibèria amb la visió d'una Ibèria agermanant Castella, Catalunya i Portugal, i en to patètic, diu:

«Ibèria, Ibèria, et ve dels mars la vida.
Ibèria, Ibèria, dóna als mars l'amor.»

I. quan veu les planúries castellanes, dramàticament exclama:

«Parleu li del mar, germans.»

*

La veu de Maragall, no fou escoltada. Espanya seguia el seu camí vacil.lant i sense esma.

Maragall es concentra a Catalunya.

Són d'ell aquestes paraules: «El català sent la seva ànima, però no sent el seu pes; estima més la seva història que la seva filosofia i, per damunt de tot, estima la llengua.»

Per a Maragall la nació és la llengua, i per això Catalunya és una Nació: perquè és un idioma.

Catalunya sent la llibertat que ha après de la mar i de les cimes muntanyenques que l'envolten.

Per a Maragall l'ànima d'un poble és un aspecte de l'ànima universal que brolla de la terra.

L'ànima catalana és pirinenca-mediterrània, formada de les asprors de les nostres muntanyes i de la serenitat lluminosa del nostre mar.

Maragall estima el mar perquè el nostre mar evoca la Itàlia i la Grècia: claredat i bellesa.

Volia, per a Catalunya, la norma i el sentit d'ordre de la cultura clàssica mediterrània.

Per això Maragall tradueix Goethe, i escriu una de les seves millors obres: *Els himnes homèrics.*

L'obra política de Maragall és obra de magisteri; és, senzillament, pedagogia, com deia Rafael Campalans, també sempre tan recordat pel molt que valia i pel molt que estimava i ensenyava.

Maragall no pertanyia a cap cleda, però tenia sobradament l'autoritat per a definir el sentiment català.

Per a ell la Renaixença fou fecundada per un amor romàntic a la història de la individualitat catalana. No nasqué com a idea política, sinó com un impuls sentimental que solament interessava els sentimentals; però seguidament l'interès prengué força fins a convertir-se en un moviment nacional.

Quan un poeta és comprès per un poble i la seva veu i la seva poesia interpreten el sentiment i la voluntat populars, vol dir que la consciència nacional comença a ésser madura i responsable.

Joyería ALTABA

Génova, 81 - A (Col. Juárez)
Tel. 11-68-32 México 6, D. F.

OMEGA
TISSOT - NIVADA
Despertadors SWIZA, ANGELUS i JAZZ
JOIERIA FINA
ALTA QUALITAT

Horari: de dilluns a dissabte de 10 a 7

El nou OMEGA SEAMASTER DE VILLE automàtic uneix l'elegància a la solidesa.

Les característiques més importants són:

- *Caixa d'una sola peça,* el que ha permès aprimar el seu gruix, sense perdre cap de les seves remarcables qualitats.
- En ésser compacte, queda més protegit contra l'aigua i la pols.
- En ésser automàtic, és més precís i exacte.

L'OMEGA comprat a la JOIERIA ALTABA està garantit en 129 països

ELS TÒPICS DE L'HUMORISME

Per Pere Prat i Ubach

LES BESTIOLES

D'ençà que Isop tingué la paciència d'ensenyar a parlar a les bèsties, aquestes no han callat més, ja que els poetes i els ninotaires s'encarregaren de conrear en elles, fins als nostres dies, aquesta facultat usurpadora d'un dels principals privilegis de la humanitat. D'entre la parla animal, la dels lloros és la que ha sofert més irreverències satíriques, ja que llur particular habilitat és considerada, en despit de gelosia per part dels homes, més un defecte que una gràcia adquirida en la font moral de la faula.

Voleu major grolleria que la d'aquel lloro a qui la seva mestressa deia manyagament:

—«*Lorito real, dame la pata, que te daré un real*»— car cal parlar-los en castellà perquè no es molestin.

—Vinga primer el ral— feia el descarat, amb un llenguatge de trinxeraire.

El fabulista pot fer pronunciar una sentència moralitzadora a un simi, el poeta una metàfora a un corb, el literat una paradoxa a una sargantana, i el dibuixant pot representar un lluç assegut a un banc de corall, monologant hamletianament. Molts humoristes s'han fet populars gràcies a la cooperació de les bestioles, estament sense ambicions econòmiques, que no reclama drets de col.laboració.

Més sovint que la gent de ploma —literats, no ocells— els dibuixants humoristes ens porten de la mà a fer una volta pel pintoresc món dels animals, on l'accés no és a tothom permès. Per gaudir de tal honor cal haver-se sabut mantenir en estat d'infantesa perdurable i creure encara que les bèsties, a més de parlar, poden escriure, jugar al billar o fer ganxet. Si el món dels anomenats irracionals no us diverteix, malfieu de vosaltres mateixos: És que heu començat a corsecar-vos, a fer-vos substància revellida, i si us advertiu en camí de tal decadència espiritual i voleu cercar-hi remei, podríeu encara intentar una cura de repòs i refrescament de la imaginació anant cada matí a tirar llonguets a l'elefant del Parc.

Per més que filòsofs i artistes hagin recolzat les respectives obres damunt el món animal amb la major bona fe i intenció, l'obra humana és sempre tan deficient que, a la llarga, gran part de les bèsties han resultat perjudicades de tant ésser sotmeses, a través dels segles, a símbols i fantasies desvirtuadores dels més racials sentiments que les animen; i arribades a tal situació, la Societat Protectora d'Animals no ha de sorprendre's si rep d'elles un Memorial de Greuges en protesta i exigència de reivindicacions zoològiques:

El borinot hi declararà que el treball de porta-noves —ni bones ni dolentes— que li és atribuït, és fals i totalment indigne d'ell.

L'àliga podrà assegurar que mai no ha tingut idees imperialistes.

L'òliba dirà que no ha vist mai cap bruixa i que l'oli de llàntia li repugna.

La tórtora es planyerà —sols aquest cop i amb molta raó— que els poetes li atribueixin sempre tal estat d'ànim. Cal que comprenguin que no totes les tórtores han d'ésser viudes.

El cucut declararà que no comprèn perquè l'han de ficar dintre un rellotge, mecanisme amb burda falsificació del seu cant, que mai no ha comprès.

El llop dirà que se sent vexat que el suposin tan càndid amb la guineu, amb qui no ha volgut mai tractes per considerar-la massa inferior.

La cabra, que no admet passar per pecadora, ja que els seus genolls pelats no tenen res a veure amb la seva absoluta moralitat.

El paó, que no vol ésser tingut més per vanitós: «Jo me'n pogués desfer d'aquesta cua tan engavanyosa. . .» —declara, pesarós.

El cocodril, que no té res d'hipòcrita, que si vessa alguna llàgrima és per molt fundats motius d'ordre íntim.

L'ostra sostindrà que en el seu món és absolutament desconeguda la sensació del tedi.

La rata dirà que en qüestió de pobresa tothom

VERMOUTH ANGELINUS
EN LES SEUS DOS TIPUS, BLANC I FOSC

pogués passar-se-la tan bé com ella en rebostos, graners i clavegueres.

I el gripau assegurarà que la seva xicota el troba adorable.

ELS TEMES IMMORTALS

Hi ha filons de matèria humorística que s'han palesat inesgotables. Mentre es desenvolupin ulls de poll, hi hagi elegants de figurí i se celebrin eleccions, existiran les trepitjades i els pedicurs, les deformacions corporals i les tupinades, fenòmens físics i socials de què l'humor no deixarà d'aprofitar-se.

Si mai un erudit en l'art del setmanari satíric s'entretingués, per dins la seva brolla salvatjina, a classificar l'encadenament temàtic que l'informa, podria establir un escalonat d'assumptes aptes per a la fixació d'un ordre acadèmic complet, creant amb ells una pauta de coneixements a posta per a l'establiment de títols de Doctor en Humorisme.

Les Beceroles d'aquesta carrera s'iniciarien amb la representació d'aquell caçador miop que mata el propi gos amb la perdigonada que adreçava a les perdius.

En els curs Elemental seria obligat representar l'hèrcules de fira manejant amb grans distensions de bíceps els pesos de goma inflada, o el fals cec de naixença que per sobre les ulleres fumades filustra si li encolomen moneda falsa.

En el Superior es donaria com a treball a desenvolupar, aquelles composicions a base de contrastos: el tenor curt de talla a duo llençat amb la tiple lleugera de proporcions paquidèrmiques, o la muller cepada que clava cops d'escombra a l'escanyolit espòs.

I per fer el Doctorat caldria saber resoldre l'impressionant moment en què el marit ha perdut el tren i de retorn a casa troba l'esposa i el seu amant «in fraganti».

A més d'aquestes anècdotes fossilitzades, que revesteixen ja el caràcter de clàssiques, hi ha els petits i espontanis jocs verbals arrencats de la realitat quotidiana, propis per a ésser explotats pels independents sense prou recursos plàstics, que exerceixen la carrera del periodisme gràfic prescindint de tot programa universitari.

Un dels temes de cada dia, entre els reconeguts importants, és el diàleg de barberia. L'humorista pràctic, que no s'afaita amb màquina, pot abeurar-se directament en aquest doll popular. La seva actitud de repòs en la cadira americana és de lliurament i captació suau, delectable, de tots els fluids hilarants que, amb els de les quines i mentols, candideses i presumpcions, saturen els àmbits de l'establiment. Almenys dos cops a la setmana ix de cal barber amb la cara tersa, el cap proveït de documentació explotable i els seus ulls de dibuixant sadolls d'escorços. En la lluna a què l'han encarat fa la descoberta d'un món en inversió on l'oficial brandeix la navalla amb la mà esquerra i s'han fet indesxifrables l'anunci d'una loció i l'esfera del rellotge.

Sols els disbarats de l'estament de les serventes poden competir —i possiblement vèncer— amb els estirabots greus i les sentències grotesques dels parroquians i també dels dependents de barberia. El tema «serventes» demana una experiència domèstica, i quan els mestres de l'humor s'hi fan remarcar són ja pares de família, calbs i se'ls

TRAJES Deitx, S.A.

Insurgentes y Hamburgo Tel. 25-60-64

Insurgentes y Artes Tel. 35-35-49

Madero, 20 Tel. 10-21-71

Plaza de la República, 43 Tel. 46-24-78

(Frente al Monumento de la Revolución)

inicia el poagre: el tema casolà del servei domèstic és el dels artistes madurs, assenyats, que han heretat o tret una rifeta.

Els temes clàssics, de «carrera», més vells que les perruqueries a l'americana i les minyones sindicades, són nombrosíssims, i amb ells, amb les convenients variants i deformacions, poden anar tirant l'humorista i els periòdics il.lustrats.

En les situacions còmiques consagrades per la tradició trobarem la de l'embriac crònic amb la seva peculiar manera de veure-hi doble, tot condemnant les falles de la societat. Aquest cop el personatge ha caigut al mig d'un carrer de poble molt accidentat i desert. Exclama, amb consternació:

—Cada dia tinc els rodaments de cap més forts! Hauré de canviar de població: aquestes aigües no em proven.

Hi ha el tema de les monstruoses distraccions del gran home de ciència, barbut, amb ulleres, copalta i bufanda. La seva serventa amb una veïna que li fa:

—Diuen que és tan savi, el teu amo. . . !

—No crec que ho sigui tant com això. Per fer-ne la provature, l'altre dia, en eixir de casa, vaig posar-li a la butxaca, conjuntament, la clau i un puro. I de retorn s'havia fumat el puro i obert la porta amb la clau.

Hi ha la maledicència. Dos senyors de certa edat parlen, en una festa mundana, d'una dama en aquell moment en conversa amb un jove:

—Vol dir que aquest minyó té prou quartos per a sostenir-li el tren de vida?

—El marit l'ajuda.

Hi ha també la sempre esponerosa branca de les apreciacions del camperol posat a la ciutat. Un acudit en dos episodis, com a exemple. En el primer, els propietaris d'un mas en un dels habituals sojorns a la finca. La senyora detalla, molt satisfeta, a la masovera, els avenços que en els estudis els fa la nena:

—Ara ja aprèn el piano i el francès.

En el segon episodi la camperola, que ha baixat a ciutat, és a casa dels amos on la senyora l'ha portada a la sala per mostrar-li, satisfeta:

—Veieu, Sila? Aquest és el piano que hem comprat perquè estudiï la nena.

—Ah! . . . —fa la dona, per tot seguit demanar més interessada: —I el francès, on el tenen?

CONGRÉS DE CULTURA CATALANA

Un grup d'intel.lectuals de llengua catalana ha sentit la necessitat d'organitzar un Congrés on sigui estudiada la cultura catalana actual, examinant-ne els antecedents, la situació i les perspectives.

El Congrés, al qual serien invitats els escriptors i els estudiosos —catalans o no— interessats en la cultura catalana, seria dividit en diverses seccions, cada una de les quals n'estudiaria un aspecte. Els participants en aquestes seccions elaborarien conjuntament una ponència. Aquestes ponències serien llegides i discutides en sessió pública, i editades posteriorment.

Els sotasignants us inviten a adherir-vos a aquesta iniciativa.

Jordi Rubió.—J. V. Foix.—Ferran Soldevila.—Clementina Arderiu, Vda. de Carles Riba.—Pere Quart.—Josep Carner. —J. Carreras Artau.—Marià Manent.—P. Font i Quer.— Víctor Català.—R. Aramon i Serra.—Ramon d'Abadal.— E. Fontserè.—J. M. de Casacuberta.—R. Sugranyes de Franch.—Salvador Espriu.—Pau Vila.—Joan Coromines.— Pere Bohigas.—F. de B. Moll.—M. Sanchis Guarner.—J. Ferrater Mora.—J. Llorens Artigas.—J. Alzina i Bofill. — F. Maspons i Anglasell.—A. Borrell i Macià.

Barcelona, març del 1962.

Impremta
Publi-Gràfica

per als vostres treballs comercials

Guerrero 268
Tel. 26-61-88
Mèxic, D. F.

Dr. Eduard Neira
OCULISTA

CAMPECHE 46
COL. ROMA SUR

TELEFON 11-10-62
MEXIC, D. F.

El meu personatge inoblidable

Per Rossend Cabrer i Pallàs

L'ANY 1927, el carrer d'Urgell ja no tenia la mateixa fesomia general que deu anys enrera. Ja per aquell temps s'estava treballant en la construcció del pas soterrani del carrer d'Aragó, que es perllongaria fins a la Bordeta, i que suprimiria l'arcaica barrera del pas a nivell. Això, també donà lloc a la desaparició del mític Pont del Ninot. I aquesta reforma urbanística incitaria la construcció de noves cases que acabarien amb els horts que, encara poc temps abans, ens mostraven les cols, les cebes i els tomàquets i ens envoltaven amb el tuf dels fems revitalitzadors espargits damunt una terra ja massa explotada.

La febre de la construcció de cases destinades a habitatges, i que va donar lloc a aquella dita popular: «Que és gran Barcelona...! I encara hi fan cases», arribà també a tot el llarg del carrer d'Urgell. La ciutat creixent ho removia tot. Era l'hora d'ampliació, forçada per la cada vegada més creixent població capitalina. I el preu que s'havia de pagar, era la destrucció de tots els vestigis del passat segle dinovè. L'exposició de l'any 1929 ens incorporaria, definitivament, al segle XXè.

Si la ciutat s'ampliava per tots els seus costats i anava també pujant verticalment, per altra cantó conservava i donava encara més personalitat als vells carrerons de la seva llarga història, encara que alguns d'ells, allà per on s'havia obert camí la Via Laietana, fossin també destruïts en tribut ineludible a la transformació regnant. L'ànima de Barcelona pugnava per readaptar-se a la nova situació. La tradició volia sobreviure i no entorpir el progrés prometedor de tantes esperances. I la tradició, tractant-se dels carrers de Barcelona, era el veïnat.

Malgrat l'amplitud esfereïdora del carrer d'Urgell, allà també havia tingut vida fins aleshores un veïnat. El veïnat de baix. El comprés entre Tamarit i Floridablanca. Tros del carrer d'Urgell que visqué anys memorables d'harmonia, de col.lectivitat humana fraternalment compartida i d'hores felices viscudes en els anys escolars. I l'artífex de que tot això hagués estat possible havia estat el senyor Jaume.

El senyor Jaume, com tots els veïns del carrer d'Urgell l'anomenaven, era un exemplar clàssic del català fet home a les darreries del segle passat. D'un aire pagerol i sà, com un paller de masia, anava pel món amb la seguretat i el simplicisme de l'home que sap el que vol i on va. Si hagués portat sotana, en comptes de la bata a ratlletes blaves dels adroguers d'aquell temps, hauria estat un perfecte senyor rector de poble, satisfet del seu deure acomplert amb el seu Déu i amb els seus feligresos. Fou ell, en Jaume Petit i Ros, adroguer i mecenes, home bo i emprenedor, català conscient i amic dels seus veïns, que donà vida i personalitat al veïnat de baix del carrer d'Urgell.

L'establiment del senyor Jaume estava situat a la cantonada del carrer Tamarit, davant l'entrada del mercat de Sant Antoni. Compartia el xamfrà amb el Bar Amigó, que també havia aportat el seu gra de sorra abans de la Dictadura fent ballades de sardanes cada diumenge, i essent el darrer lloc, ja en el temps de la militarada, que es va tocar per darrera vegada La Santa Espina. Catalunya tardaria més de set anys a tornar-la a sentir públicament. Però, tornem al nostre home.

El senyor Jaume era l'adroguer que donava el pes complet, era l'home que tenia sempre una paraula amable per a cada una de les seves clientes i, a més, tenia un pot de vidre ple de caramels per a obsequiar tot vailet o noia que li anés a comprar deu cèntims de farina. Era l'home que mai no tenia un no i fiava als veïns si ho necessitaven. Àdhuc feia arribar diners, sempre per mitjà d'un tercer, a alguna família que ho necessités. I per al senyor Jaume el seu delit era la mainada. Com a bon solteró empedernit, li agradava d'estar constantment voltat de criatures. I si les persones grans trobaven els seu establiment com una perllongació de la seva llar, per a nosaltres, els petits, l'adrogueria era el nostre paradís.

Aquest home senzill i casolà no en tenia prou, però, a prodigar el seu amor al veïnat del carrer d'Urgell. Aquest pagès del segle dinovè, nascut a Begues i vernissat de barceloní a la capital, era un home de realitats tan pràctiques que no havia mai perdut el temps en la política, puix que no esperava que ningú fes allò que ell tenia a mà fer. Era un home que si bé havia lluitat per tenir, ara vivia per donar. Ell fou el mecenes i un dels fundadors de l'Associació de Sordmuts de Catalunya i qui va subvenir les despeses d'una escola per a l'ensenyament del català, a través dels signes que regulen la conversa entre les persones que tenen la dissort de no gaudir de l'ús de la paraula. Així fou com els nostres sord-muts parlaren català.

El senyor Jaume defugia tota situació on es tractés

de fer-li honors o de retre-li acatament, encara que fos sincer. A ell li plaïa l'esplai de la seva solitud espiritual, pensant en el bé prodigat i en veure la gent contenta. Ell en tenia prou amb la convivència diària i l'estima constant i permanent dels veïns i amics del carrer d'Urgell. Promoure el cordial afecte i, sobretot, convertir en realitat els somnis daurats de la nostra infantesa, era la més gran de les satisfaccions que podia experimentar.

Tot l'any ens parlava de la festa de l'estiu vinent. Si hi hauria castell de focs artificials, si vindria la banda de la Bonanova, si la sorpresa corresponent al berenar de la mainada seria escaient, etc., etc. Nosaltres, al carrer d'Urgell, no teníem aquella clàssica comissió de festes com s'acostumava a Gràcia, a la Barceloneta o al Poble Sec. No, nosaltres teníem el senyor Jaume que era comissió, director d'escena i caixer de projectes sotmesos a pressupost. Fins abans de la dictadura tova d'en Primo de Rivera, les festes d'estiu eren tres: La festa del carrer, la tornada de les noies de la colònia estiuenca a Begues i l'anyal que organitzava per als sord-muts. Sempre amb la col.laboració de la famosa **Violeta d'en Clavé** i l'assistència del veïnat. Quan recordo aquells actes, comprenc on s'inicià el camí de la consciència de la meva autèntica nacionalitat.

Pel setembre, generalment per la Mercè, tenia lloc el ball del carrer d'Urgell. Com a xivarri barrilaire, fomentador de l'alegria i del companyonisme, el nostre no diferia gaire dels que se celebraven per tot Barcelona, en aquells temps dels bunyols i el vi bo. El ball de rams i la subhasta de la toia constituïen la culminació de l'esdeveniment que permetia a tots els veïns baixar taules i cadires a les voravies. Tenir totes les portes obertes fins a les quatre o cinc de la matinada, mentre l'Enric, que era el vigilant del carrer, estava assegut a la seva cadira allà a la cantonada de Floridablanca, calculant quantes monedes de deu cèntims perdria aquelles dues nits. (Recordo que, anys enrera, en una ocasió li vaig preguntar amb quant volia contribuir per al ball —de broma, naturalment—, i em va contestar: «Jo et donaria deu pessetes perquè no en féssiu, de ball.»)

La novetat i la diferència entre les festes del carrer d'Urgell i les altres, consistia sempre en la tarda dedicada a la mainada. El senyor Jaume l'havia revestit d'una tal importància que constituïa sempre la part **Non Plus Ultra** dels actes del carrer. Entre nosaltres no s'estilava allò de les curses de sacs, trencar l'olla o arrencar la **pela** d'un cul de paella prèviament empastifat de fum d'estampa. Per la tarda de la quitxalla, hom encerclava la meitat d'una de les voravies amples del carrer, i allà s'instal.laven dotzenes de taules de marbre proporcionades pel **Bar Amigó**, **La beguda** i **L'aigua fresca**, que eren les tres institucions gastronòmiques de la cuina catalana al nostre veïnat.

La distribució i ordenament de les taules amb el seu servei —al damunt de les quals ens enlluernaven les ensaimades, la xocolata desfeta, la llet fresca, la fruita i els dolços—, estava feta amb fileres paral.leles a la vorera i encapçalades per una taula vertical que estaria ocupada per la presidència del suculent i festiu berenar. Per aquesta presidència desfilaren, any amb any, els personatges més volguts de la nostra terra i d'aquells temps. En recordo tres: Maragall, Rius i Taulet i Mossèn Cinto Verdaguer.

El nostre director d'escena ja ho tenia tot projectat des de feia sis mesos. Prèviament, ja havia escollit els nois i noies més grans que representarien els patricis escollits. Un any, els dos germans Bargalló i la seva germana gran foren convenientment disfressats per representar el famós Batlle barceloní, que junt amb la seva esposa venien d'inaugurar la primera gran Exposició Internacional del 88. Barbes, bigotis, barrets de copa i el mirinyac de la senyora ens traslladaren

retrospectivament al segle anterior. Arribaren a dalt d'un formidable automòbil (model d'aquells dies) i feren una entrada triomfal a la presidència de l'àpat, escoltant els visques dels que anavem a berenar i els aplaudiments dels grans que ens contemplaven.

L'any que va presidir l'acte Mossèn Cinto, no ens va afavorir la dignitat del personatge per a poder fer el viatge al carrer amb automòbil. Com que hom havia de suposar que el nostre poeta venia de Vallvidrera, la comitiva féu la seva entrada també triomfal portant a Verdaguer muntat dalt d'un ruquet. Acompanyaven el capellà-poeta dos pagesos dels voltants de Collcerola. El Gerard, que menava el ruc, i jo que al darrera portava una cistella amb un parell de pollastres. El Santjoan (que va representar l'autor de **L'Atlàntida**) ho va fer tan bé i s'assemblava tant, físicament, al personatge en els seus anys de jove, que cada vegada que veig la fotografia de Mossèn Cinto Verdaguer, amb la barretina de la seva joventut, penso en aquell dia i en aquell acte.

Amb tot, no era la festa del carrer la més important al calendari de l'adroguer de la cantonada de Tamarit. El senyor Jaume vessava tot el seu doll de tendresa humana quan organitzava la colònia estiuenca de les noies del carrer. Elles sí que constituïen el motiu més plaent de totes les prodigalitats que feien niu sota aquella tradicional brusa de ratlletes blaves. La colònia estiuenca de les noies, em sembla endevinar ara a la llunyania, era per al senyor Jaume una mena de compensació d'aquella lluna de mel que ell no havia tastat mai.

Les mares del veïnat ja havien inscrit prèviament les noies, per anar a la colònia de Begues, quan havien anat a comprar els queviures qualsevol dia d'aquells. El dia de la sortida, un autoòmnibus de la línia Barcelona-Gavà-Begues s'estacionava de bon

matí al carrer. Les noies, xiroies i alegres, armaven un enrenou de mil dimonis al voltant de farcells, paquets i maletes. Les mares i els parents atrafegats donant consells, fent recomanacions i procurant que les noies no se n'anessin oblidant l'equipatge.

La Marina —que era la noia més gran i l'escollida pel senyor Jaume— era l'encarregada de posar ordre

i anar-les col.locant cadascuna al seu lloc dins l'autobús. L'estridència de les veus jovenívoles augmentava de to quan, des de dalt del transport, les noies continuaven llurs diàlegs de comiat. Els vestits de percala de vives coloraines eren el fons multicolor d'una sortida d'estiu prometedora de joia i de salut. Totes les mosses portaven aquell barret de palla camperol i d'ampla volada que era el signe evident d'unes vacances al camp... I un xic mes enllà, el senyor Jaume, absorbit per aquella gatzara jovenívola i esbossant aquella seva mitja rialla de felicitat, gaudia immensament veient con aquell òmnibus de la seva línia emprenia la marxa cap al seu poble nadiu, portant un missatge de fraternitat i de joventut des de Barcelona...

Això, era a la sortida; però el més gros venia a la tornada. Quan, després d'un mes de vacances, les noies tornaven, l'autobús ja no anava al carrer d'Urgell. La rebuda es feia, uns anys, a l'antic saló de **La Bohèmia**, i d'altres, al **Teatre Goya**. Una companyia de teatre, **La Violeta d'en Clavé**, recitació de poesies, sardanes, ball, i les noies colrades pel sol estiuenc feien llur entrada triomfal portant ramells de ginesta, les cistelles plenes de fruita i els cors joiosos oberts a la vida.

Des que tinc ús de raó, i fins als primers anys de la Dictadura, el carrer d'Urgell —entre Tamarit i Floridablanca— visqué any amb any les emocions de totes aquestes festes. I crec que, des dels dotze anys, vaig començar a fer de secretari del senyor Jaume per a ajudar-lo en molts detalls i comandes que m'acostumava fer. La Marina era la secretària femenina que s'encarregava de les noies i de la vida de la colònia a Begues, i en Marçal Bellprat, que havia estat president de **La Violeta d'en Clavé**, era el secretari major d'edat. I era sempre en les festes de la tornada de les noies, quan la Marina, en Marçal i jo havíem de desplegar el màximum d'activitats. I també recordo el **pisto** que em donava i l'important que em creia als propis ulls quan, al vestíbul del **Goya** o a l'entrada del saló de **La Bohèmia**, jo anava rebent el veïnat i ajudant el Marçal a que cadascú ocupés el seu lloc.

Recordo amb emoció quan la meva veïneta, la **Lola** Nicolau, recitava **La Sardana**, d'en Maragall, o quan **La Violeta** cantava **Els Pescadors**, d'en Clavé, o quan al final d'una d'aquelles inoblidables festes cantàvem i ballàvem **La Santa Espina**. I per damunt de l'alegria passatgera, tan cara a l'esperit, em meravellava veure que la col.lectivitat del nostre carrer constituïa una sola família, que tenia compensacions anyals als seus neguits i penes, gràcies a la generosa i fecunda grandesa de cor del senyor Jaume.

Anys després, molts d'aquells nois del carrer d'Urgell que el senyor Jaume va encaminar pel camí de la ciutadania, constituírem un petit cenacle que ell veia amb molt de gust, i a través del qual molts de nosaltres contribuírem i col.laboràrem més o menys activament a l'adveniment de la República. Encara avui, al carrer d'Urgell, entre Tamarit i Floridablanca, segueixen vivint-hi la majoria dels fills d'aquells veïns d'ahir. Les nenes de l'Amigó; el Vidal fill, de **L'aigua fresca**; en Pasqual, de les **làmpares**; els Bargalló, dels **quadres**; el Daniel, dels **mundus**; els Juliachs, dels mobles; en Santjoan, de la papereria; tots ells, i d'altres més, segueixen allà. Espero que, com jo, no hagin oblidat l'ensenyament que ens va llegar el senyor Jaume. En Jaume Petit i Ros fou la senyera més resplendent de la bondat i la modèstia als meus ulls d'adolescent i al meu cor d'idealista en formació. Per això tinc tan gravada aquella ocasió que em va revelar tota la magnificència de la seva senzillesa.

* * *

Era la festa d'arribada de les noies. Tenia lloc al **Goya**. L'espectacle anava a càrrec d'una companyia de teatre i de **La Violeta**. Tot s'estava desenrotllant amb el ritme i èxit previst. Tot el nostre carrer era allà dins. Tot d'una, en Marcal, que es trobava a la porta, entra dins la sala i em diu que busqui el senyor Jaume puix que acabava d'arribar un **Delegado Gubernativo** que volia veure el permís oficial que autoritzés l'acte que estàvem celebrant.* Jo començo a recórrer els passadissos laterals mirant pertot arreu. No el veig enlloc. Ni a la **platea**, ni a les llotges, ni el trobo en els corredors exteriors. Entro a l'escenari i regiro tots els racons de les bambalines i no res; allà tampoc no hi és. Pujo al primer pis, igual fracàs. On era el senyor Jaume?, em pregunto. I per a no deixar cap lloc per escorcollar, m'enfilo al segon pis. Finalment, trobo el senyor Jaume. Era allà, al **galliner**. Habillat amb la seva americana de vellut, la seva inseparable gorra i calçat amb espardenyes noves contemplava, a peu dret, l'espectacle que ell havia pagat. Aquest era l'adroguer del meu barri. Aquest era el **senyor Jaume**.

(*) Cal fer l'aclariment que el senyor Jaume mai no demanava permís per a celebrar els actes que ell organitzava. I, gairebé sempre, aquesta conducta li ocasionava disgustos amb els famosos **Delegados Gubernativos**.

(Dibuixos de Ramon Peinador.)

Recordant el Mestre Ricard Lamote de Grignon

Per Josep Montfort

El dia 5 de febrer del 1962 moria a Barcelona un altre dels artistes que ha honorat la nostra terra en el transcurs de la primera meitat d'aquest segle, Ricard Lamote de Grignon.

Vaig conèixer-lo d'una manera casual i en una època que hom no sabia, amb motiu de la incertesa política que privava a casa nostra, si una coneixença esdevindria amistat o bé acabaria tot seguit. La nostra, dissortadament, va acabar prompte; cinc o sis mesos, només. Aquest incís d'amistat és el que motiva, ara que s'escau l'aniversari de la seva mort, que en parli des d'ORFEÓ CATALÀ, amb tot i que potser aplego vots per a conquistar-me el sobrenom de redactor de necrològiques.

Han vingut a les meves mans uns retalls de diaris barcelonins de ja fa temps, en els quals es fa un panegíric del mestre Ricard Lamote de Grignon. Jo no ho faré pas; en primer lloc, perquè no en sé, i, a més, perquè no tinc dades suficients per tal d'intentar-ho. Solament vull recordar ací l'efímer contacte amical i, sobretot, l'excel.lent músic català que fa un any ens deixà.

El cognom Lamote de Grignon és abastament conegut a casa nostra. Des de començaments d'aquest segle ha sonat sempre en terme davanter. El mestre Joan Lamote de Grignon, pare de Ricard, fou compositor de gran volada, director i fundador de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i director i creador d'aquella magnífica Banda Municipal al davant de la qual féu una labor tan intensa i fructífera per tal d'elevar el nivell de cultura musical del nostre poble.

Mes no és al pare a qui retem tribut avui, sinó a Ricard, un dels músics més sincers que ha donat Catalunya.

Dr. Pelai Vilar

OTORRINOLARINGOLEG

Passeig de la Reforma 400-503
MÈXIC, D. F.

TELS. 11-29-16
14-55-81

Nascut l'any 1899, deixeble del Conservatori del Liceu de Barcelona, violoncel.lista decidit en els seus primers temps —pla bé que el recordo, jove encara, amb el violoncel sota el braç, cap a lliçó o bé a algun assaig—, es lliurà, després, a la composició de manera total, sincera, amb un enamorament per al seu treball com pocs n'hi ha haguts.

El poc temps que vaig tractar-lo va ésser prou per tal de trobar en ell l'home bo i músic conscient que duia la flama de la inspiració i el desig constant de superació.

Ricard fou arrossegat, en la seva concepció de la música, per la riuada wagneriana que inundà l'ambient musical de Barcelona des de les primeries d'aquest segle o més, i també s'influencià de la visió eslava en les òperes importades a casa nostra per les companyies d'emigrats russos. Aquestes tendències artístiques tingueren gran influència en la seva música.

A més d'haver pertanyut, com a violoncel.lista, a l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu i a l'Orquestra Simfònica de Barcelona, fou director de l'Orquestra Simfònica de Girona, sots-director de l'Orquestra Municipal de Barcelona i cofundador i sots-director de l'Orquestra Simfònica de València.

La seva obra fou, de manera gairebé fervent, simfònica. Catorze partitures instrumentals, la major part amb inclusió del cor, ho testimonien. Va escriure, també, quatre ballets —des del divertiment infantil fins al jazz simfònic—, sardanes, —*El mas*, *Amical*, *Sant Elm*, *Camí de llum*, *El noguer*, entre altres—, lieds, obres corals i música per a pel.lícules. Precisament, fa pocs mesos que un amic meu de Barcelona m'envià una partitura coral d'ell, *Romance del Caballero*, sobre una poesia, anònima del segle XVIIè.

Recordo que, l'època que vaig tractar-lo, s'entusiasmava bo i explicant-me els trencacolls, les variacions contrapuntístiques que aconseguí escrivint el tema empordanès de la seva suite *Facècia*.

El seu poema *Enigmes* obtingué, l'any 1952, el Premi Ciutat de Barcelona. El poema *Joan d'Os*, obra de fa gairebé trenta anys, fou estrenat, en fa vint-i-cinc, per l'Orfeó de Sants i la Banda Municipal de Barcelona sota la seva direcció.

La seva música és incisivament catalana, amb tot i que a voltes s'inspira en textos no escrits

en la nostra llengua. *Toccatta*, suite per a orquesta de cambra, guanyà un dels primers premis de les Joventuts Musicals de Barcelona; la seva ópera *La Cabeza del Dragón*, inspirada en una faula teatral de Valle-Inclàn, s'estrenà al Liceu, el 1960, amb gran èxit, i el pianista Leopold Querol estrenà, aquell mateix any, a la nostra ciutat senyera, *Tríptic de la pell de toro*, obra per a piano i orquestra, conjuntament amb l'Orquestra Municipal de Barcelona. La mort, precisament el sorprengué en la sots-direcció de la nostra agrupació orquestral.

Obtinguè el premi de la Fundació Joan March, amb la seva obra *El càntic dels càntics*, poema simfònic coral del qual parlava ara amb el mateix entusiasme que, fa vint-i-cinc anys, ho feia de *Joan d'Os*.

Fou un artista noble i obert, sempre donat a la generositat, sense conèixer mai l'enveja. Fou una gran persona.

Ha mort Enric Daltabuit

Tot sovint, gairebé a cada número de la nostra revista, hem de donar als nostres lectors la trista notícia de la mort d'algun dels nostres compatriotes exiliats.

Era suara mateix, en el nostre número de gener, que havíem de lamentar la pèrdua d'Eduard Ragasol; ara, malauradament, és l'advocat Enric Daltabuit qui ens ha deixat per a sempre, víctima igualment d'una greu malaltia.

Homes encara relativament joves que, els avatars i els dolors de l'exili, a poc a poc han anat fent feix contra la seva salut.

Les hores d'inquietud, de melangia i d'enyorança, encara que no ho sembli, minen i abaten moltes vides.

Enric Daltabuit, nascut a Barcelona, però d'ascendència gironina (la casa pairal dels Daltabuit era a Sant Feliu de Guíxols, lloc de naixença del seu pare), comença a donar-se a conèixer entre els medis polítics durant l'època de la dictadura de Primo de Rivera, esdevenint un dels elements més significats del moviment estudiantil barceloní de la F. U. E., que acabdillava Antoni Ma. Sbert.

En aquells dies, i sempre per a assumptes relacionats amb aquella aferrissada lluita contra el dictador i el rei Alfons XIIIè, el jove estudiant d'advocat feia freqüents viatges a Madrid, on celebrava reunions clandestines amb el líder dels estudiants i altres companys de l'oposició.

L'ideal polític de Daltabuit era el nacionalisme; un patriota fervorós i apassionat que estimava Catalunya per damunt de les doctrines i dels partits.

El professor Abelard Fàbrega, que fou un dels seus íntims amics, a Catalunya i ací a Mèxic, quan parla dels sentiments partiòtics de Daltabuit ho fa amb paraules de gran elogi i admiració.

Enric Daltabuit, a Mèxic, era l'advocat de l'Orfeó Català; és a dir, no sols del nostre cap i casal, sinó que podríem dir que ho era també de quasi tota la colònia catalana.

Els catalans que tenien algun assumpte a resoldre en matèria judicial, acudien al seu bufet del Passeig de la Reforma, i ell els atenia sempre com a un bon amic.

Si alguna vegada es donava el cas d'haver d'intervenir en algun plet entre catalans, aleshores deixava d'ésser l'advocat del seu client per a convertir-se en un jutge de pau en el més bon sentit de la paraula, fent mans i mànegues per a resoldre la qüestió de la manera més cordial i humana possible, negant-se fins i tot a cobrar els seus honoraris.

Podríem citar més d'un gest d'aquests.

És per això que la seva mort ha estat més profundament sentida entre els catalans exiliats i vells residents.

Els qui el vam conèixer i tractar de prop sabem el molt que valia com a home i professionalment. Però, a més a més, hi ha un altre aspecte en la seva vida que molt l'honora, i que de segur molta gent nostra desconeix: era el seu fons humanístic, el seu interès en ajudar els nostres compatriotes més necessitats, i en prendre part en obres pedagògiques amb la finalitat de protegir la infantesa més humil.

Era membre de Junta del *Mexico City School*, institució internacional de tendències humanístiques, i també fou un dels principals fundadors de la *Nueva Escuela Mexicana*, que se sostè a base de donatius, i que encara tot sovint distribueix importants òbols a altres escoles del mateix caire altruista.

L'absència d'Enric Daltabuit es trobarà a faltar entre els catalans de l'emigració; era dels que fan obres bones sense fer ostentació de la seva generositat i del seu bon cor.

Descansi en pau!

La medicina pel món. Novetats rigorosament noves

Recopilació: MARC-AURELI BOTEY ESTAPÉ

CANADÀ

Tres mil i prou

«El límit de paquets de cigarrets que el fumador, que estimi els seus pulmons, no ha de passar és: TRES MIL». Això ha estat reportat per uns savis canadencs que estudien la relació cigarret-càncer pulmonar. Segons els seus càlculs, 60.000 cigarrets fumats en tota una vida (3 al dia dels 15 als 70 anys) són el límit de seguretat, per damunt del qual la probabilitat d'aparició d'un càncer pulmonar augmenta de sobte. Per sota d'aquest límit, les possibilitats de la malaltia són semblants entre els fumadors i els no fumadors.

ALASKA

Igloo, dolç igloo

Una comissió de metges canadencs i americans va estar treballant entre els esquimals per tal que abandonessin el seu tradicional *igloo* i visquesin en cases prefabricades regalades pel govern. La resposta dels esquimals va ésser del tot negativa i al cap de pocs dies van tornar a las seves primitives habitacions de gel.

El propòsit dels metges era reduir l'altíssima mortalitat infantil entre els esquimals (250 de cada 1000 nens moren abans dels 10 anys), produïda, per l'ambient de promiscuïtat, la manca d'higiene i l'aire enrarit del reduït espai que priva dins l'*igloo* a l'hivern.

REGNE UNIT

S.O.S. verí

En els últims cinc anys els enverinaments han augmentat en un 30%. L'any passat es van enverinar 20.100 persones, morint-ne 5.000 (segons dades oficials). El govern anglès declarà que aquest increment és degut al gran nombre de substàncies tòxiques a que ens exposem cada dia: òxid de carbó, insecticides, productes químics per a l'agricultura, líquids de pulir mobles, medicines cada dia més complicades, etc.

Un calendari per a olorar

Segons dades del doctor F. Wells, de Londres, obtingudes en un nodrit grup de voluntaris, es resumeix que hi ha dies i hores en les quals el sentit de l'olfacte està más accentuat. Efectivament, la millor hora per a olorar és les onze del matí. Excel.lent dia, el dimarts; el pitjor, el dilluns. Senyores, aneu amb compte a aprofitar els vostres perfums!

Fraçàs de la inquisició

El *British Medical Research Council* reporta el cas d'una noia londinenca de 14 anys que no sent cap mena de dolor físic. S'ha arribat a aquesta conclusió després de nombrosos estudis per a descartar alguna malaltia que pogués produir aquest fenomen.

El crim perfecte

Un científic britànic, el doctor Bernard Saunders, en una reunió «secretíssima» amb trenta alts funcionaris de Scotland Yard, ha comunicat el descobriment d'una substància, la F.E.A. que «pot posar en un predicament qualsevol metge forense, puix que no deixa traça de la seva presència, essent impossible determinar la causa de la mort». A més, aquest verí no té ni gust, ni color, ni olor, produint la mort, sense dolor, als vint minuts d'haver pres una dosi petitíssima. Es impossible imaginar un cas més típic de delicte perfecte.

Elements de consol: el doctor Saunders guarda el verí en una caixa forta a la Universitat de Cambridge; la seva elaboració és complicadíssima i cara; naturalment, la seva fórmula no ha estat, ni serà mai revelada públicament.

LA OPTICA LOPEZ

TELÈFON 10-00-63 LÓPEZ, 157-D

MÈXIC, D. F.

•

Atenció especial a les receptes dels oculistes

Ulleres i cristalls de totes classes

Puntualitat, exactitud, economia

som proveïdors exclusius de la cadena "Sanborns"; de "Construcciones Electrónicas, S. A." (ràdios i televisors "Punto Azul"); de l'important "Centro Médico Nacional" i de moltes famílies de la colònia catalana

mobiliari i decoració

av. de tecamachalco, 117
(prop del mercat minimax)
tels. 20-25-18 i 20-96-11
mèxic, d. f.

gran exposició a la mateixa fàbrica
sol.liciteu-nos projectes i pressupostos

director artístic:
esteve marco cortina, arquitecte

gerent general:
enric vidal rimont

ILLES FIGI I GILBERT

Desgastats

Un metge australià, el doctor Ian Maddocks, ha demostrat que el «desgast de la vida moderna» no és pas un mite, ja que ha trobat una correlació directa entre la «civilització» i l'augment de la pressió arterial. Els natius de les Illes Figi i Gilbert, realment tenen un promig de 7-8 milímetres menys de pressió que els habitants de països més evolucionats.

Diu el doctor Maddocks que fins i tot pot diferenciar, segons les xifres de pressió, un pagès d'un capitalí.

U. R. S. S.

La investigació cap a Sibèria

Recentment, s'ha traslladat l'Institut de Biologia i Medicina Experimental de l'Acadèmia de Ciències de la URSS, de Moscú a la modernissima «Ciutat de la Ciència», al costat de Novosibirsk (a la vora del llac artificial creat aprofitant el riu Ob, a Sibèria).

La Sanitat Pública i l'allargament de la vida humana són la part més important d'aquest centre.

Una sèrie de fisiòlegs, cirurgians, metges, físics, químics i biòlegs treballen en estreta unió, havent-se fet fins ara més de 1300 operacions del cor i s'ha sintetitzat una proteïna vivent «extremadament semblant» a la natural.

JAPÓ

Cal néixer en març

Els estudis duts a terme per la Universitat de Shizouka, al Japó, sobre la relació intel.ligència-data de naixença i ordre de gestació, han donat interessants resultats, que resumim:

a).—L'hereu, o la pubilla, solen ésser més intel.ligents que els fills que vénen després.

b).—Els nats el més de març tenen, estadísticament, més intel.ligència que els altres, seguits dels nascuts el febrer i gener.

c).—Els nivells intel.lectuals més baixos són dels nascuts de maig a juny.

d).—Són més intel.ligents els fills de mares entre 22 i 32 anys i de pares entre 28 i 35 anys d'edat.

Aquest estudi va realitzar-se en 10.000 infants.

CATALÀ:

Si no ets soci de l'ORFEÓ, fes-te'n!
Si ja n'ets, fes que un altre català se'n faci!
Les obligacions que es contreuen són ben poques i serà una manera de retre homenatge íntim a CATALUNYA!

Veus germanes de l'Alguer

Del senyor Àngel Cao, resident a Sàsser —Sardenya— Itàlia, hem rebut una curiosa felicitació nadalenca que ens plau reproduir a continuació.

També hem rebut la carta que igualment transcrivim perquè la considerem molt interessant, tenint en compte la seva procedència.

Als germans de l'Alguer, en la persona del senyor Àngel Cao, la nostra més cordial i afectuosa salutació. Al senyor Àngel Cao, pel seu interès per la revista ORFEÓ CATALÀ i per la seva col.laboració, el nostre més pregon regraciament.

Sàsser, 23 desembre del 1962.
Santa Catarina 8 - Tel 32692

Direcció i Administració de
ORFEÓ CATALÀ
Mèxic 1, D. F.

Bons amics d'ORFEÓ CATALÀ

Rebo i llegeixo amb molt de gust la vostra interessant REVISTA, que em porta la veu calenta i fascinadora dels bons catalans d'una terra llunyana, germans en tota manera i veïns en la llengua i l'esperit.

Puix —òbviament— sento sempre el fort desig o, millor, la necessitat de dialogar amb els germans en el Verb i cada boci de paper de parla catalana té per a mi molta importància. Raó, doncs, perquè m'agrada de regraciar-vos de tot cor.

M'agradaria, alhora, de regraciar qui us ha fornit el meu nom i la meva adreça, i així ho faré si, gentilment, em feu conèixer aquell gentil senyor.

Amb motiu d'aquesta bona ocasió vull que us arribi l'amistat de la bona gent catalana de l'Alguer i tota l'estima i admiració de qui escriu, que, en homenatge al Verb i a la bandera barrada que ens agermana, posa la seva casa i el seu cor a la vostra disposició.

Signat — Angel Cao

Alguer - Sardenya.

Fraternitat del nostre món...

(FRAGMENTS)

DE FINATS

BARQUETES DE LA TARDETA

Petites naus que retornen — al vespre — a dues, a tres — en fila. — Les veles que es mouen — a l'aire de l'estiu — miren al port: — riu lo mariner patró — canta lo pescador fadrí; — la pipa de l'home al timó — fuma per l'aire. — S'encenen les llums — a l'Alguer — i el fanal vermell — enllumena el moll. — PINUTXA MAFFEI GINESU.

HIMNE ALGUERÈS

De la banda de ponent — hi ha una terra llunya, llunya... — En allà, nostres germans — van cantant la cançó nova; — Aquest crit és arribat — fins a la nostra platja: — catalans d'Alguer, coratge! — no oblidem nostre passat! — RAMON CLAVELLET.

LA VEU DE CATALUNYA

Aquesta veu que evoca aquí altros temps, — com un llament d'un poble soferent... — I penso alhora a tu, o Catalunya, — que sés sempre per mi la Mare antiga, — a tu que sés forta i tan allunya, — ma sempre un llaç de germanor nos lliga! — CARMEN DORE.

DE PONENT

ALGUER GERMANA

O, Alguer, quina claror ens ve de tu! — I és que damunt la terra Mare catalana que et va donar la parla i la bandera — hi plana una foscor d'Edat mitjana i d'esclavatge, i tu ets per a nosaltres — esperança, claror, l'altíssima penyora que ens dóna Déu d'eterna perdurança. — TERESA AIMERIC I PADRÓS

FIDELITAT I GENTILESA. — I així l'Alguer, el benjamí dels països de la llengua catalana, ofereix avui hospitalitat, no sols a la festa que honora aquesta llengua, sinó als catalans d'arreu del món, que ens hem aplegats aquí per homenatjar fervorosament alhora la nostra parla i la fidelitat i la gentilesa de l'Alguer. (Parlament als Jocs Florals de l'Alguer - 1961). — FERRAN SOLDEVILA

ESTIMACIÓ.—Per a nosaltres és un goig saber que a la llunyana i estimadíssima Alguer hi ha qui ens recorda i se sent vinculat amb tant d'afecte. — FRANCESC DE B. MOLL

A LA BELLA ALGUER

Vaixell august de l'Alguer, — que sembla estar esperant — proa a les seues germanes — veles al vent, cor en alt, — que rectifiquen la història — per fondre's amb un abraç. — RICARD SANTMARTÍ

A SO DE GUITARRA

Així per la vella «guiterra» —m'arriba l'encís d'una terra — talment excel.lent que em deixa record i també melodia — per dir: «La país meu sés tu, Alguer mia». — PERE CATALÀ I ROCA

PER UNA «SUITE» ALGUERESA

Ai, amic — Rosselló, — si podies — venir — amb la barca — del Temps, — amb el vent — de llevant. — a l'Alguer, — si senties — amb mi — com és viu — i tan dolç — i tan clar — aquest nostre — parlar — català — de l'Alguer, com et diu — amb amor — el teu nom ja salvat — i com riu — la ciutat — de l'Alguer. — SALVADOR ESPRIU

GERMANOR DE LLENGUA I ESPERIT.—...l'únic sentiment que ens uneix als germans de l'Alguer en el llevant de les nostres terres amb els que ocupen les terres de l'extrem ponent mediterrani, és el de la germanor de la llengua i l'esperit. (Parlament als Jocs Florals de València) - (1962).—FRANCESC SORIANO I BUESO

ODA A LA CIUTAT D'ALGUER

Vull cantar, dolça Alguer, les meravelles — del teu nom amb la fe que mai no mor, — perquè et vetllen el mar i les estrelles — i ets oberta i magnànima de cor... — LLUÍS GASSÓ I CARBONELL

PREGÀRIA A LA MARE DE DÉU DE L'ALGUER

Mare de Déu de l'Alguer; — mare del cel, del vent; — mare del ritme, de tot el que no sé: — sigueu penyora i port de salvament. — ANTONI SALA CORNADÓ

AMISTAT I CATALANITAT.—Els amics de l'Alguer, germans de llengua, que amb tant d'amor i entusiasme organitzaren els Jocs Florals de la llengua Catalana, foren els catalitzadors d'un retrobament espiritual de la catalanitat. (Revista «Catalunya» de Buenos Aires Abril 1962). — RICARD ROSSELL

L'ALGUER

L'Alguer, — mans i banderes. — I al pas de cada casa — la porta ben oberta... — TOMÀS GARCÉS

FRATERNITAT.—Les meves paraules, que amb tanta indulgència em recordeu, no eren sinó el ressò de tot el que jo i els meus bons companys sentiem davant de l'agradable fenomen de la fraternitat algueresa. — JORDI PLANES CASALS (carta a A. Cao).

FELIÇ ACOBLAMENT.—...amb enyor del cel, de la llum, de la mar i la gent de l'Alguer... — DOMÈNEC GUANSÉ (carta a A. Cao).

DE LLEVANT

EL FILL LLUNYÀ

O Catalunya! Flor de poesia, — cançó del cor, encant de germanor! — La meva terra és llunya, el meu cor t'és veí... — ANTONI BALLERO DE CANDIA

NYMPHAEUM PROMONTORIUM

L'Alguer dormida — serà, com sempre dormi, enguirlandada — de somis, de carícies i de trampes — sota l'immens rodeu del firmament...—RAFAEL CATARDI

CATALUNYA DE CADA COR

Ànima de Catalunya, on ets? En cada lloc on se respira calor — de llars, on se diuen paraules d'amor, — on se reconeixen germans — els fills de la gran Mare, — els fills catalans! — RAFAEL SARI (Revista «San Jorge» — Bercelona — Abril 1962).

VISIÓ D'ALGUER

Sés bella quan te veig a la marina — finestrara com noia enamorara; — del sol besara és sempre la tua cara, — carinyara millor que una fadrina. — PASQUAL SCANU

LO PAÍS MEU

Tu ets la Mare mia, o bella Alguer — te tinc a dins del cor i cada dia — jo prec per a tu, o terra mia, — de tot cor te prec i te vull bé... — ANTONI CAO

ESCOLTEU
de dilluns a dissabte, a dos quarts de nou del vespre
L'HORA CATALANA
que dirigeix
MARIA DOLORS BARGALLÓ
X.E.S.M. 1470 kilocicles

Dr. EMILI FOLCH SOCÍAS
CARDIÒLEG
Consulta de 5 a 8 del vespre
Passeig de la Reforma Nº 400-402
Telèfon 11-56-92 Mèxic, D. F.

Antoni Gilabert
ASSEGURANCES
Parroquia, 68
Despatxos 11, 12 i 13
Tels.: 4-62-52 / 4-51-48
Guadalajara, Jal.

Les veus amigues

Ressorgiment, de Buenos Aires, la degana de les publicacions periòdiques catalanes, amb els seus quaranta-set anys de vida sempre al servei de Catalunya, i sempre sota el guiatge mestrívol del gran patriota Hipòlit Nadal i Mallol, ha acollit l'aparició del nostre portantveu *Orfeó Català* amb els mots que ens plau recollir a continuació, i que agraïm de debò pel que tenen d'estimulants i encoratjadors per a prosseguir la nostra tasca:

«Orfeó Català.—*Sota el patronatge de l'Orfeó Català de Mèxic, surt aquesta revista que acabem de rebre en reciprocitat d'intercanvi. Aquest número és un bell exemplar de 32 pàgines d'una magnífica presentació: bon paper, bona tipografia i excel·lent impressió. I, allò que encara val més: acurada correcció gramatical. El text és interessant: En homenatge a Lluís Nicolau d'Olwer traspassat darrerament a Mèxic, publica unes pàgines d'aquell il·lustre català i gran escriptor que fou Nicolau, escrites ran del Cinquantenari de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual fou membre; amb el títol* Catalans d'Amèrica, *Marcel Santaló i Sors explica l'encontre i l'obra d'un connacional a Xile, director de l'Observatori Nacional del país veí, el doctor Frederic Rutllant; Pere Calders, el gran contista, hi té una narració,* Les relacions entre el bé i el mal, *molt bona; Marc Aureli Botey hi signa un estudi biogràfic d'Arnau de Vilanova, teòleg, metge i químic català (1235-1313); Josep M. Francès recenciona un acte celebrat a Manila,* En el centenari del naixement de l'heroi Josep Rizal; *Agustí Cabruja hi publica* L'almadrava, *descripció d'una forma de pesca que es feia anys passats a Llançà (Costa Brava);* L'home i l'eina, *un notable comentari de Mari Civera, i Amor Perera hi començà un treball llarg,* Coets i combustibles, *de palpitant actualitat científica. Hi ha, encara, en aquest primer número d'Orfeó Català: la continuació del treball de Bosch Gimpera,* Catalunya i la seva Història, *que començà a publicar el butlletí de l'Orfeó JOC, òrgan de la joventut; les seccions de l'Orfeó, Vida Social, Massa Coral, Institut Català de Cultura, Germandat Catalana, Programa dels actes de l'Orfeó, etc. Desitgem a Orfeó Català llarga vida en projecció ascendent.*»

També ens complavem en reproduir la carta, ben reconfortant, que hem rebut dels bons amics compatriotes dirigents del Casal Català de Montevideu, i que diu:

«*Senyor director de la revista* Orfeó Català.—*Benvolgut compatrici:*

Ens és grat adreçar-vos aquestes breus ratlles, per tal de felicitar-vos ben cordialment per l'encert que significa la Revista que vós dirigiu.

Confiem que seguirem gaudint de la seva lectura, per a millor profit de tots els nostres associats.

....Us preguem que vulgueu fer arribar la nostra sincera salutació a tots els que, col·laborant amb vós, fan possible aquesta nova publicació catalana.

Ben vostres i per Catalunya. — Joan Albesa, president. Joan García Grau, secretari.»

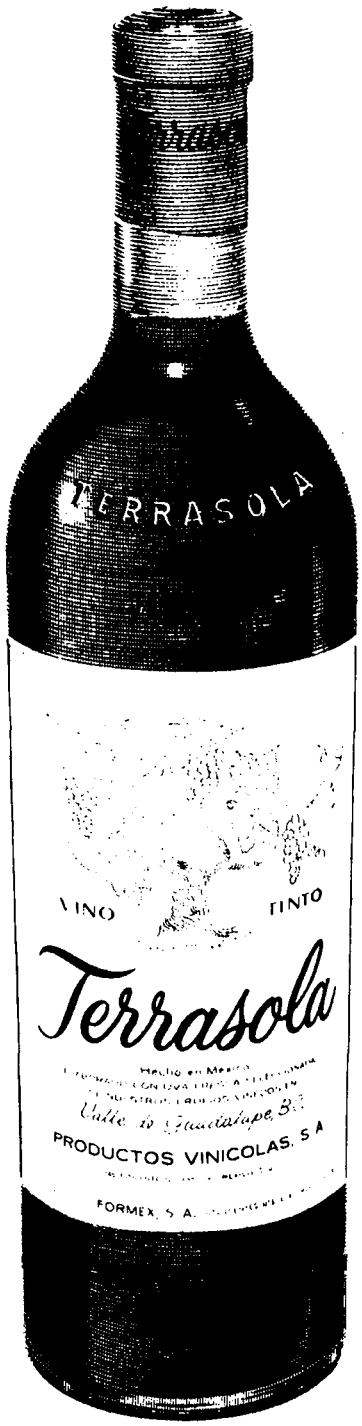

Terrasola

El vino mexicano de buen gusto

Distribuído por FORMEX, S. A.

Reg. 56371 - 56370 - 56377 "A" Prop. P.341/60

D'ACÍ... i D'ALLÀ

ACABAMENT D'UNA GRAN OBRA

Amb motiu d'haver-se acabat l'any 1962 el Diccionari Català-Valencià-Balear, iniciat per Mn. Antoni Mª Alcover l'any 1901, i portat a feliç terme per Francesc de B. Moll, fou tributat a aquest un homenatge pels catalans d'arreu del món, als quals ha correspost amb una felicitació nadalenca que ens plau reproduir.

PER NADAL DE L'ANY 1901

Mossèn Alcover deia aquestes paraules:

...Déu va dispondre les coses de tal manera, que en el transcurs dels segles se formàs en el migdia d'Europa aquesta llengua nostra benvolguda, i cresqués i arrelàs i se perpetuàs dins tants de territoris. I encara féu qualque cosa més: de generació en generació la dotà d'estols d'escriptors il.lustres i famosos, los quals la regositjaren, l'embelliren, l'estengueren, l'eixamplaren, l'enaltiren, augmentant sempre més el tresor imponderable de la seva opulenta literatura. Déu l'ha sostenguda, i l'ha feta surar damunt totes les calamarses, turbonades i temporals desencadenats contra ella, sobretot durant els darrers segles, per fer-li fer ull, per esvair-la de dalt la terra, per esborrar-la del llibre de les llengües.

Déu Nostre Senyor i la seva Santíssima Mare, que han conservada viva la nostra llengua fins avui, confiam que nos daran força i nos concediran la seva gràcia, per poder dotar aquesta llengua d'un element tan poderós de vida i de cultura com és un DICCIONARI de totes les seves èpoques i regions.

L'empresa és grossa, és llarga; demana molt de pit, molt de seny, molt de suc de cervell. Estam segurs de tenir el pit. Si tenim el suc de cervell i el seny que nos cal, no ho hem de dir nosaltres: ho dirà la nostra obra.

Que Déu Nostre Senyor la beneesca, i la prosper, i l'empar fins que la tenguem acabada. Amèn.

MN. ANTONI M.ª ALCOVER

PER NADAL DE L'ANY 1962

Els bons auguris de Mossèn Alcover, d'ara fa seixanta anys, s'han vist complerts enguany amb l'acabament feliç del Diccionari Català-Valencià-Balear. Gràcies a Déu i a tots els qui hi han cooperat, la nostra llengua disposa d'aquest tresor que és el Diccionari de totes les seves èpoques i regions.

Que aquest èxit sigui preludi d'altres de més grans en el futur.

Moltes gràcies a tots, i a vós particularment, pel testimoni de simpatia i d'adhesió que ens heu volgut expressar en la primavera d'aquest any 1962, en què hem vist coronada l'empresa de tots.

Feliç Nadal, i per molts anys!

FRANCESC DE B. MOLL. MANUEL SANCHIS ANNA MOLL.

•

Hem anat a saludar, a casa del seu fill Cèsar, al doctor August Pi i Sunyer, que fa uns dies arribà de Veneçuela, i testimoniar-li, de passada, el nostre condol per la mort de la seva esposa, senyora Carme Bayo de Pi i Sunyer, que, com se sap, va morir recentment a Caracas.

•

En Josep Pineda i Fargas ha tingut la gentilesa d'enviar-nos, des de Barcelona, l'*Auca del Mas de Terrassola* (parròquia de Santa Maria de Seva, bisbat de Vic), inspirada per l'actual hereu, que és ell.

És un veritable poema, on vibra l'amor familiar i la fidelitat a la terra catalana.

•

Un grup de cenetistes, davant del qual figuren Fidel Miró (editor) i Progreso Alfarache (director), acaben de fer sortir, a Mèxic, una nova revista, en castellà, que duu per nom *Comunidad Ibérica*.

Hi col.laboren coneguts i notables escriptores de totes les tendències liberals i progressistes.

•

Es troba a Mèxic, de retorn de Catalunya i de pas cap a Califòrnia, el pintor Josep Ramis, fill de Salt, i que fa quaranta anys que viu als Estats Units.

Un grup de gironins li han dedicat un sopar d'homenatge.

•

Hem rebut el número 18 del Butlletí d'Informació *Spanish Ex-Servicemen's Association*, que s'edita a Londres.

Hi ha un bon article de Juli Just parlant de Pau Casals i l'emigració.

•

Es fan preparatius per a celebrar un festival de danses i cançons catalanes per l'Esbart Dansaire i la Massa Coral, a darrers del proper mes de març. Esperem que sigui un altre éxit com han estat sempre les actuacions de la Massa Coral i de L'Esbart.

PASTISSERIA SUÏSSA

(Jaume Bassegoda)

Carrer de Tíber, 86. Tel. 11-12-08.

Plaça del Parc Espanya, 7. 11-05-95.

Mèxic, D. F.

ESPECIALITATS CATALANES — PASTISSOS — ENTRETENIMENTS — PASTES DE TE — TRUFES GELADES — PASTISSOS GELATS — MINIATURES SALADES I DOLCES — SERVEI A DOMICILI

Salsitxeria

LA CATALANA

Prop. Mercè Reguant

Embotits com els de casa nostra
Botifarra blanca, negra, catalana, bisbe, llom, sobressada, pernil, etc.

Turín, 35 Tel.: 35-73-18

(Col. Juárez) Mèxic, D. F.

Joventut de l'Orfeó Català

HOMES I COLORS

Per Josep Parés i Mas

Fa pocs dies parlava amb dos amics —un noi i una noia— no catalans. Parlàvem de temes generals. De sobte, la conversa, no sé com, es va decantar cap al probable casament de la noia. És probable que ella faci un viatge al Japó, i jo, en to de broma, li deia: «A veure si tornes casada amb un japonès». La seva contesta em va descontrolar un xic. Va dir, només: «Ai no, quin fàstic!». Vaig restar uns segons sense poder parlar. No ho entenia bé. ¿Què volia dir amb allò? Ella mateixa, i sense que jo ho preguntés, va seguir dient: «No pensaràs que puc unir-me a un home groguenc». Aleshores, ja ho vaig veure clar; però, abans de poder protestar, el noi va intervenir: «I tal, home, que no veus que ella és rossa i de pell blanca». Dins meu es va sentir un rebombori estrany. Vaig recordar que sóc «civilitzat», puix que si no hauria agafat una cadira i començat a fer destroces.

Ells parlaven del color de la pell. El que un home fos groc o negre representava per a ells el fet de no poder tractar-hi. Això no em preocupava per a la noia; la tinc ben classificada. És una noieta de «casa bona», té vint anys, és totxeta i —oh ironia— es pinta els cabells. Però ell, el noi, està acabant la carrera de medicina i té una certa preparació. ¿Com és possible que un individu amb una carrera universitària com la que segueix, que una de les coses que ensenya és comprensió i estimació vers l'home, pugui pensar d'aquesta manera?

«Són diferents, com a individus, un negre i un blanc?», li vaig preguntar. I va respondre: «El negre és inculte». La resposta és la d'un oligofrènic. No ho volia dir, però és estúpida. Un negre o un blanc són tan incultes com la poca oportunitat d'estudiar que els ha estat donada; però, com a homes, com a éssers animats són iguals i mereixen les mateixes consideracions i respecte.

No vull dir que la broma que va iniciar la conversa, hagi d'ésser una cosa natural. És difícil realitzar-se un matrimoni —no impossible— de dos individus de races diferents. Ho és per ideologies, per costums, inclús accepto que ho sigui per diferència de color. Però d'això a fer un menyspreu total d'una persona perquè la seva pell és més o menys diferent a la nostra, hi ha un abisme.

La conversa em féu pensar en els saxons i la seva fòbia racial. Aquesta fòbia l'han demostrada en diverses ocasions: els alemanys, amb llur antisemitisme; els anglesos, amb llurs atropells a l'Àfrica, i els nordamericans amb llur segregació monstruosa. Aquesta manera de pensar no pot ésser humana. Jo no he entès mai que, els que pensen així, puguin dir-se demòcrates i cristians. Pel que tinc entès, una de les primeres premises del cristianisme és la igualtat entre els homes, i de la democràcia, ni parlar-ne. ¿Com volem asolir la pau entre els homes si no considerem cadascun d'ells amb els mateixos drets i prerrogatives?

PRIMER «RALLY» DE L'ORFEÓ CATALÀ «ENDEVINALLA»

Dia 7 d'abril de 1963

BASES

Hora i indret de la sortida:

La sortida del primer cotxe serà donada a les 9 del matí del dia 7, davant del local del nostre estatge social (Bolívar 31), i els altres, cada minut per rigorós ordre d'inscripció.

Fonaments de la prova:

A cada competidor, a l'arrencar, se li donarà un sobre amb l'endevinalla número 1, que al desxifrar-la el conduirà al control número 2 i així successivament fins a arribar al final del «Rally», que serà en un indret adient per a celebrar-hi un dia de camp, pel que es recomana portar roba adequada i dinar. Si un competidor no pot entendre una endevinalla per a arribar al control que li pertoqui, retornarà a l'Orfeó, on se li donarà un sobre amb l'endevinalla del control que segueix. Aquest cas causarà descompte en la puntuació.

Tripulació:

A cada cotxe hi podran anar tantes persones com hi càpiguen.

Inscripcions:

Dimarts i dijous, de 8 a 10 del vespre, al local de l'Orfeó, amb els senyors Josep Xalamanc i l'arquitecte Josep Mª Francès, fins al dia 5 'abril a les 12 de la nit. Quota per a cada cotxe: 30.00 pesos.

Premis:

Els premis es lliuraran el mateix dia, després de dinar, a l'indret on s'acabi el «Rally». S'atorgaran copes als cinc primers llocs; tots els altres tindran premis de consolació.

Les infraccions de trànsit seran a càrrec del competidor.

PARTICIPEU-HI, DIVERTIU-VOS I BONA SORT!

Llegeixi VEU CATALANA

Per I.P.M.

El dia 6 de gener i per a celebrar amb tots els honors la tradicional Festa de Reis, la Secció Infantil de la Massa Coral va portar a terme una simpàtica audició. El programa va abraçar des de les cançons amb gestos, que van despertar la simpatia del públic envers aquests nens que posen tant d'entusiasme en la seva actuació, fins a les danses presentades amb tanta cura i justesa que no deixen res per a desitjar. Com a gran fi de festa, els tres Reis es van presentar i van obsequiar joguines a tota la mainada assistent. Cal felicitar la senyora Antònia C. de Salvat, les senyoretes Benigna Bonastre i Núria Sala i el senyor Ignasi Ribera, assessor de la secció de danses, per la magnífica labor realitzada i, sobretot, per la paciència amb que es fan càrrec d'aquest estol de criatures sense altre premi que el goig de veure un deure acomplert... Durant aquest mes de gener, els rengles dels solters socis i fills de socis de l'Orfeó s'han vist bastant disminuïts, puix que han contret matrimoni Ricard Escobedo, Joan Carreras, que per cert ha fixat la seva residència a la ciutat de Tijuana, i Dalmau Costa Alonso. De les senyoretes, que en tinguem noticia, només la filla del consoci Lluís Casamitjana, Adelaida, ha passat al rengle de les casades. Desitgem a tots la millor de les sorts... Un historiador hongarès afirma que Cristòfor Colom era francès, de Honfleur (Normandia), però fill d'una família d'emigrants catalans. Segons el dit historiador, el descobridor d'Amèrica va prendre el seu nom de la ciutat mallorquina d'on provenia la seva família: Port-Colom... El dia 14 de febrer, la senyoreta Maria Dolors Bargalló celebra l'aniversari del seu programa radiat *L'Hora Catalana;* per a donar relleu a l'esdeveniment, la Massa Coral prendrà part a les festivitats organitzades amb tal motiu... El dia 10 de febrer, la Massa Coral interpretà una sèrie de cançons a la Sala d'espectacles del Sanatori Espanyol, dedicades als vellets catalans que resideixen en aquesta Institució de Beneficència. També la Secció i l'Esbart Infantils van presentar unes cançons amb gestos i uns ballets... Al diari *Excélsior*, del dia 13 de gener, el senyor Jorge R. Collins publicà un extens article dedicat al nostra compatriota Antonio Gaudí. Parlà de Gaudí des de la seva naixença fins a la seva mort, citant dades i fets desconeguts per a molts i fent ressaltar, de manera ben clara, la seva catalanitat... Per a celebrar els nou anys de la seva filla Quirneta, el senyor Josep Esclusa va oferir-li una simpàtica festa infantil al restaurant de l'Orfeó... El senyor Ricard Altaba i la seva muller sortiran pròximament a San Francisco (EE.UU.), per a visitar-hi la seva família i per a passar ensemb unes molt merescudes vacances... A reveure.

Necrològiques:

Durant el gener s'han mort els nostres consocis Josep Martí i Jaume Vilaldach i Orriols i l'advocat Enric Daltabuit Pelayo. També l'antic resident impressor Josep Segú i Vallvé i, gairebé de sobtada, la senyora Josefina San Sebastián i Mundet. Rebin llurs familiars l'expressió del nostre condol.

G. E. C.

La darrera excursió feta pel grup va ésser de les considerades d'alta muntanya, puix que es tractava de l'ascensió al Popocatepetl. Degut al mal estat del camí de les *Cruces*, es va fer la pujada pel Ventorrillo, camí que es considera més pesat que l'altre. Es va sortir el dissabte. Un petit grup es va quedar a l'indret de l'acampada i els altres, guiats per Domènec Font, van començar a pujar. Els més avesats a aquest tipus de caminades van arribar a la cresta superior del volcà on van col.locar el banderí del grup. Els altres, de mica en mica, van anar retornant al campament perquè, degut al canvi de ruta, l'excursió s'havia tornat bastant pesada i no estaven encara suficientment entrenats. De totes maneres, es considera que el grup d'alta muntanya que ara està en formació, aviat podrà fer aquesta pujada als volcans amb tota facilitat. Entre els que ja es poden considerar com d'alta muntanya trobem, a més de Domènec Font, Pelai Vilar, Bet Pi-Sunyer, Pua Díaz, Angel Sarmiento, Rafael Trueta i Raimon Artís.

Notes diverses: El dia 2 de febrer, a la Biblioteca de l'Orfeó, el grup va celebrar la seva assemblea mensual ordinària... A l'esmentada assemblea es va acceptar l'alta de Josep Comes... S'està preparant una acampada de dos dies, a les Llacunes de Zempoala, per als dies 16 i 17 de febrer. Ja en parlarem més extensament en el nostre proper número... La reunió corresponent al mes de març, se celebrarà al domicili d'Irene Peypoch... Tal com hem dit en el paràgraf anterior, el GEC està formant un grup especial per a fer alta muntanya, puix que aquest tipus d'excursionisme requereix un entrenament especial. En quedar format el grup, el GEC resta dividit en diverses seccions:

1—*Excursiones descansades.*—Es passa el dia al camp, sense caminar gaire. Aquest tipus d'excursió és per a totes les edats. Generalment, s'hi va en cotxes particulars i, si hi ha prou gent, es lloga un autòmnibus.

2—*Excursions per a caminar.*—Es camina, normalment, de dues a tres hores. Aquestes sortides, en general, no necessiten cap entrenament especial i serveixen de preparació per als qui volen fer alta muntanya. Tant en aquestes excursions com en les anteriors, si l'indret ho permet, s'ensenya a «fer roca» i a la manipulació dels encordats.

3—*Campaments descansats.*—Del mateix caire que les excursions, l'única diferència és que es passa la nit al camp. El GEC disposa de diverses tendes de campanya i altres additaments necessaris per a aquestes sortides.

4—*Campaments on es necessita caminar, per la impossibilitat que els cotxes hi arribin.*

5—*Alta muntanya.*—Els interessats poden demanar dades relatives a qualsevol dels membres de la Junta del GEC.

A totes les excursions es porta guia; generalment ho és Domènec Font, membre del *Grupo Himalaya* prestigiat centre excursionista de Mèxic... Ja ha quedat col.locat, damunt la vitrina del GEC, el mapa de les serres de Llevant que va obsequiar al grup el senyor Joan Carreres i Palet... Ja està a la venda el banderí del GRUP EXCURSIONISTA CATALUNYA; els qui el vulguin adquirir que ho facin saber al senyor Romagosa, per a poder-los encarregar... Feu-vos socis del GEC i gaudiu dels nostres divertiments.

LABORATORIOS

QUERALT MIR, S. A.

Productes científics

Melchor Ocampo 25
Coyocán, D. F.
Tels. 24-69-89 i 24-69-35
MEXIC 21, D. F.

MODELS

Maria Antonieta

Germanes VILALTA

ALTA COSTURA

ESPECIALITAT EN FALDILLES DE TOTA MENA I VESTITS DE DUES PECES

DE VENDA ALS PRINCIPALS MAGATZEMS

TEL. 21-06-42
MEXIC, D. F. 5 DE MAYO 61-408 Y 409

RESTAURANT DE L'ORFEÓ CATALÀ

CELEBREU-HI LES VOSTRES FESTES
ENCARREGUEU EL VOSTRE ARROS

SERVEI A DOMICILI

Bolívar 31, 2on.
Mèxic, D. F.

Tels.: 12-80-24
12-48-55

PERFUMERIA PARERA, S. A.

CREADORA DE LES PRESTIGIADES MARQUES:

VARON DANDY
GONG
COCAINA EN FLOR
TENTACION

CALZ. MARIANO ESCOBEDO No. 220 TEL. 45-47-69 MEXICO, D. F.

CREACIONES MAS DEOP, S. A.

Av. Uruguay 86 4°.
México, D. F.

Tels. 12-03-13
21-17-35

SUPER TEXTILES, S. A.

Calle Montserrat
Puente de Vigas, Edo. de México

Teléfono 38-24-00